

Spis treści

1.	Postępy w dziedzinie mikologii na tle rozwoju nauk mikrobiologicznych	11
1.1.	Postępy w dziedzinie mikologii na tle rozwoju nauk mikrobiologicznych ostatnich lat — Z. Przybykiewicz	11
1.1.1.	Czynniki opóźniające rozwój mikologii lekarskiej	12
1.1.2.	Czynniki przyspieszające rozwój mikologii lekarskiej	13
1.1.3.	Inne czynniki zwiększające zagrożenie populacji ludzkiej zakażeniami grzybiczymi	17
1.1.4.	Przyczyny przyspieszające rozwój mikologii w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych	22
1.2.	Postępy w zakresie diagnostyki grzybic — A. Budak	25
1.3.	Postępy w zakresie zwalczania grzybic — B. Pawlik	35
2.	Ważniejsze dane o grzybach chorobotwórczych — A. Kurnatowska	46
2.1.	Klasa: Zygomycetes (sprzężniaki)	58
2.1.1.	Charakterystyka wybranych gatunków z rodzajów <i>Absidia</i> , <i>Mucor</i> i <i>Rhizopus</i>	60
2.2.	Klasa: Ascomycetes (workowce)	61
2.2.1.	Charakterystyka wybranych gatunków z rodzajów <i>Aspergillus</i> , <i>Penicillium</i> i <i>Scopulariopsis</i>	61
2.2.2.	Charakterystyka wybranych gatunków z rodzaju <i>Saccharomyces</i>	66
2.3.	Klasa: Deuteromycetes = <i>Fungi imperfecti</i> (grzyby niedoskonałe)	68
2.3.1.	Charakterystyka wybranych gatunków z rodzajów <i>Candida</i> , <i>Cryptococcus</i> , <i>Rhodotorula</i> , <i>Torulopsis</i> , <i>Trichosporon</i> i <i>Pityrosporum</i>	69
2.3.2.	Charakterystyka wybranych gatunków z rodzajów <i>Sporotrichum</i> , <i>Geotrichum</i> , <i>Mycoderma</i> , <i>Epidermophyton</i> , <i>Microsporum</i> i <i>Trichophyton</i>	81
2.4.	Grzyby o niejasnym stanowisku systematycznym	89
3.	Podstawowe metody różnicowania grzybów chorobotwórczych — A. Kurnatowska	91
4.	Kliniczne postaci grzybic u ludzi	107
4.1.	Grzybice skóry — W. Sowiński	107
4.1.1.	Grzybice skóry spowodowane przez dermatofity — dermatofitozy	110
4.1.1.1.	Grzybice owłosionej skóry głowy	110
4.1.1.2.	Grzybice strzygące brody	115
4.1.1.3.	Grzybice skóry gładkiej	117
4.1.1.4.	Grzybica stóp i rąk	122
4.1.1.5.	Grzybiczaki. Mikidy	125
4.1.1.6.	Grzybica strzygąca paznokci	126
4.1.2.	Grzybice skóry i paznokci spowodowane przez grzyby pleśniowe — pleśnice	129
4.1.3.	Grzybice spowodowane przez drożdżowce — drożdżyce	131
4.1.3.1.	Kandydiaza (bielnica)	131
4.1.3.2.	Inne drożdżyce	139
4.1.4.	Grzybice skórno-podskórne pierwotne	141

4.1.5.	Grzybice skóry wtórne w przebiegu mikoz narządowych, układowych i uogólnionych	142
4.1.6.	Uwagi dotyczące metodyki laboratoryjnej	143
4.1.7.	Leczenie i profilaktyka grzybic skóry	144
4.1.7.1.	Leczenie grzybic skóry owłosionej głowy	146
4.1.7.2.	Leczenie grzybicy skóry gładkiej	147
4.1.7.3.	Leczenie grzybicy dłoni i stóp	147
4.1.7.4.	Leczenie grzybicy paznokci	148
4.1.7.5.	Leczenie zakażeń powodowanych przez drożdżowce	149
4.2.	Grzybice układu oddechowego — P. Krakówka, H. Halweg, B. Podsiadło	152
4.2.1.	Warunki sprzyjające powstawaniu grzybic głębokich	152
4.2.2.	Patogeneza grzybic układu oddechowego	152
4.2.3.	Grzybica kropidlakowa — aspergiloza (<i>aspergillosis</i>)	153
4.2.3.1.	Kropidlakowy grzybiak płuc (<i>aspergilloma pulmonum</i>)	154
4.2.3.2.	Kropidlakowe zapalenie płuc	156
4.2.3.3.	Kropidlakowa grzybica opłucnej	157
4.2.3.4.	Kropidlakowa grzybica oskrzeli	158
4.2.3.5.	Uczuleniowa postać grzybicy kropidlakowej płuc	159
4.2.3.6.	Ziarniniakowatość okołoskrzelowa	160
4.2.4.	Kandydiaza (<i>candidiosis, candidiasis</i>)	162
4.2.4.1.	Kandydiaza płuc	164
4.2.4.2.	Kandydiaza opłucnej	165
4.2.4.3.	Kandydiaza tchawicy i oskrzeli	165
4.2.4.4.	Kandydiaza kikuta oskrzela	166
4.2.5.	Monosporioza (<i>monosporiosis, allescheriasis</i>)	166
4.2.5.1.	Monosporioza płuc	167
4.2.6.	Kryptokokoza (<i>cryptococcosis</i>)	167
4.2.6.1.	Kryptokokoza płuc	168
4.2.7.	Mukormikoza (<i>mucormycosis, phycomycosis</i>)	170
4.2.7.1.	Mukormikoza płuc	171
4.2.8.	Geotrychoza (<i>geotrichosis</i>)	172
4.2.8.1.	Geotrychoza oskrzeli	172
4.2.8.2.	Geotrychoza płuc	172
4.2.9.	Penicylioza (<i>penicilliosis</i>)	172
4.2.9.1.	Penicylioza płuc	173
4.2.10.	Histoplazmoza (<i>histoplasmosis</i>)	173
4.2.10.1.	Histoplazmoza płuc	174
4.2.11.	Drożdżycza północnoamerykańska i południowoamerykańska (<i>blastomycosis i paracoccidioidomycosis</i>)	175
4.2.11.1.	Drożdżycza północnoamerykańska typu Gilchrista	175
4.2.11.2.	Drożdżycza północnoamerykańska płuc	175
4.2.11.3.	Drożdżycza południowoamerykańska	176
4.2.11.4.	Drożdżycza południowoamerykańska płuc	176
4.2.12.	Kokcydioidomikoza (<i>coccidioidomycosis</i>)	176
4.2.12.1.	Kokcydioidomikoza płuc	177
4.2.13.	Sporotrychoza (<i>sporotrichosis</i>)	178
4.2.13.1.	Sporotrychoza płuc	179
4.2.14.	Zarodniki grzybów w powietrzu i ich rola w wywoływaniu odczynów alergicznych w układzie oddechowym	179
4.2.15.	Promienica (<i>actinomycosis</i>)	180
4.2.15.1.	Promienica płuc	181
4.2.16.	Nokardioza (<i>nocardiosis</i>)	184
4.2.16.1.	Nokardioza płuc	184
4.3.	Grzybice jamy ustnej, jam nosa i zatok przynosowych, gardła, krtani i ucha — P. Kurnatowski	189
4.3.1.	Grzybice jamy ustnej	189
4.3.2.	Grzybice jam nosa i zatok przynosowych	194
4.3.3.	Grzybice gardła	197
4.3.4.	Grzybice krtani	198
4.3.5.	Grzybice ucha zewnętrznego	199
4.3.6.	Grzybice ucha środkowego	201
4.3.7.	Grzybice ucha wewnętrznego	201
4.3.8.	Leczenie grzybic jamy ustnej, jam nosa i zatok przynosowych, gardła, krtani i ucha	205
4.4.	Grzybice narządów płciowych i układu moczowego — A. Kurnatowska	207
4.4.1.	Grzybicze zapalenie sromu i pochwy (<i>vulvovaginitis mycotica</i>)	213

4.4.1.1.	Penicylioza (<i>penicilliosis</i>) i aspergiloza (<i>aspergillosis</i>)	213
4.4.1.2.	Kandydioza (<i>candidiosis</i>)	213
4.4.1.3.	Geotrychoza (<i>geotrichosis</i>)	214
4.4.2.	Grzybicze zapalenie żołądki i wewnętrznej błaszki napletka (<i>balanitis, balanoposthitis mycotica</i>)	215
4.4.2.1.	Kandydiaza (<i>Candidiasis</i>)	215
4.5.	Grzybicze wieloogniskowe i uogólnione, z uwzględnieniem zmian w ośrodkowym układzie nerwowym — A. Kurnatowska	220
4.5.1.	Mukormikoza (<i>mucormycosis</i>)	232
4.5.2.	Aspergiloza (<i>aspergillosis</i>)	233
4.5.3.	Kandydiaza (<i>candidiasis</i>)	233
4.5.4.	Kryptokokoza (<i>cryptococcosis</i>)	234
4.6.	Wybrane postaci grzybic u zwierząt — K. Bukowski	236
4.6.1.	Grzybicze zwierząt	236
4.6.1.1.	Grzybicze powierzchowne skóry	237
4.6.2.	Dermatomikozy jako zoonozy	242
4.6.2.1.	Grzybicze głębokie skóry	244
4.6.2.2.	Grzybicze narządowe	248
4.6.2.3.	Zatrucia toksynami grzybów — mikotoksykozy	255
5.	Zjawiska immunologiczne w przebiegu grzybic u ludzi i zwierząt oraz zasady immunodiagnostyki — J. Borowski, P. Jakoniuk	257
5.1.	Czynniki predysponujące	257
5.2.	Rola odporności komórkowej	259
5.3.	Rola fagocytozy	261
5.4.	Rola przeciwciał i czynników humoralnych	262
5.5.	Diagnostyka serologiczna	263
5.6.	Hamujące działanie zakażeń grzybiczych na aktywność mechanizmów odpornościowych	264
5.7.	Problemy związane z indukowaniem odporności na zakażenia grzybicze	265
6.	Chemioterapeutyki przeciwgrzybicze	269
6.1.	Chemioterapeutyki przeciwgrzybicze stosowane w medycynie — W. Sobiczewski	269
6.2.	Antybiotyki przeciwgrzybicze — Z. Kowszyk-Gindifer, M. Horodecka	284
6.2.1.	Właściwości fizykochemiczne i biologiczne antybiotyków o budowie polienowej	284
6.2.2.	Mechanizm działania	289
6.2.3.	Klasyfikacja polienowych antybiotyków przeciwgrzybiczych	289
6.2.4.	Oporność	290
6.2.5.	Stosowanie antybiotyków pojedynczo i w leczeniu skojarzonym	290
6.2.6.	Charakterystyka poszczególnych antybiotyków polienowych	292
6.2.6.1.	Trieny	292
6.2.6.2.	Tetraeny	293
6.2.6.3.	Pentaeny	295
6.2.6.4.	Heksaeny	295
6.2.6.5.	Heptaeny	296
6.2.7.	Pochodne makrolidowych antybiotyków polienowych	299
6.2.8.	Antybiotyki przeciwgrzybicze o budowie niepolienowej	301
6.2.9.	Poszukiwanie nowych leków przeciwgrzybiczych	304
6.3.	Chemioterapeutyki przeciwgrzybicze stosowane w weterynarii — W. Sobiczewski, F. Madej	307
6.3.1.	Fenole	308
6.3.2.	Kwasy	308
6.3.3.	Antybiotyki	309
6.4.	Związki kompleksowe chlorowców ze związkami powierzchniowo czynnymi i innymi stosowane w profilaktyce i leczeniu grzybic u zwierząt — A. Kłopotek	311
6.4.1.	Wymagania stawiane nowoczesnym środkom myjącym, myjąco-odkażającym i dezynfekującym	311
6.4.2.	Niektóre właściwości fizykochemiczne i aktywność przeciwdrobnoustrojowa chlorowców	312
6.4.3.	Rodzaje możliwych oddziaływań aktywnych chlorowców na drobnoustroje	313
6.4.4.	Związki kompleksowe jodu	314
6.4.4.1.	Związki kompleksowe jodu z niejonowymi związkami powierzchniowo czynnymi	315

6.4.4.2.	Związki kompleksowe jodu z innymi substancjami	316
6.4.5.	Chlorojodowe związki kompleksowe ze związkami powierzchniowo czynnymi	316
6.4.6.	Bromowe i bromojodowe związki kompleksowe ze związkami powierzchniowo czynnymi	317
6.4.7.	Związki zawierające aktywny chlor	317
6.4.8.	Aktywność i stabilność związków kompleksowych chlorowców ze związkami powierzchniowo czynnymi i związków zawierających aktywny chlor	320
7.	Ocena chemioterapeutyków przeciwgrzybiczych	324
7.1.	Aktywność <i>in vitro</i> chemioterapeutyków przeciwgrzybiczych — M. Zaremba	324
7.1.1.	Metody badania i wpływ różnych czynników na ocenę aktywności <i>in vitro</i>	325
7.1.1.1.	Metody badania aktywności <i>in vitro</i>	325
7.1.1.2.	Czynniki wpływające na ocenę aktywności <i>in vitro</i>	327
7.1.2.	Zakres działania	331
7.1.2.1.	Antybiotyki polienowe	331
7.1.2.1.1.	Tetraeny	331
7.1.2.1.2.	Heptaeny	333
7.1.2.2.	Pochodne makrolidów polienowych	335
7.1.2.3.	Flucytozyna	339
7.1.2.4.	Pochodne imidazolu	342
7.1.2.5.	Oporność grzybów na chemioterapeutyki	344
7.1.2.6.	Efekty działania skojarzonego <i>in vitro</i>	348
7.2.	Wrażliwość szczepów grzybów <i>in vitro</i> na leki przeciwgrzybicze a ich skuteczność w zwalczaniu grzybic — A. Kurnatowska, J. Kwaśniewska	352
7.3.	Ocena chemioterapeutyków na modelach grzybic doświadczalnych — M. Zaremba	362
7.3.1.	Toksyczność i inne działania niepożądane	363
7.3.2.	Stężenie w płynach ustrojowych i tkankach	365
7.3.3.	Dobór modelu doświadczalnej grzybicy	365
7.3.3.1.	Rodzaj lub gatunek grzyba	365
7.3.3.2.	Gatunek lub szczep zwierząt wrażliwych na zakażenia	367
7.3.3.3.	Sposoby zakażenia zwierząt	368
7.3.3.4.	Ocena modelu doświadczalnej grzybicy	368
7.3.3.5.	Droga podawania, czas, częstość i wielkość dawek chemioterapeutyku	370
7.3.4.	Ocena skuteczności terapeutycznej	370
7.3.4.1.	Antybiotyki polienowe	370
7.3.4.2.	Pochodne makrolidów polienowych	372
7.3.4.3.	Flucytozyna	375
7.3.4.4.	Pochodne imidazolu	376
7.3.5.	Oporność <i>in vivo</i> grzybów na chemioterapeutyki	376
7.3.6.	Leczenie skojarzone doświadczalnych grzybic	377
8.	Słownik ważniejszych terminów łacińsko-polskich związanych z biologią grzybów — A. Kurnatowska	381